

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Bulletin Euroregionu Silesia

Listopad 2023 · Číslo 20

Zprávy z Euroregionu Silesia

25 let Euroregionu Silesia

V září t.r. si Euroregion Silesia připomněl 25 let od svého ustavení. Dne 18. září se v Tworkowie pod záštitou velvyslance Polské republiky v ČR Mateusze Gniazdowského uskutečnila mezinárodní konference s názvem „Euroregion Silesia – 25 let spolu“. Při této příležitosti předseda polské části Euroregionu Grzegorz Gryt a místopředseda Grzegorz Utracki a dlouholeté vedoucí českého a polského sekretariátu Jana Novotná Galuszková a Daria Kardaczyńska obdrželi z rukou pana velvyslance čestnou medaili ministra zahraničních věcí Polské republiky „BENE MERITO“.

Poznej naši Silesianku!

Dne 13. prosince 2023 se v Baborowie uskutečnila závěrečná konference v rámci projektu „Poznej naši Silesianku! – propagace přeshraniční stezky rozhleden a vyhlídkových míst“. Tato závěrečná konference však nepředstavuje konec aktivit Euroregionu Silesia spojených s touto ojedinělou přeshraniční stezkou, která zahrnuje 34 objektů. V rámci projektu byly mj. zahájeny kroky k vytvoření přeshraniční sítě „Silesianka.net“, která by měla představovat platformu spolupráce subjektů zapojených do tohoto přeshraničního turistického produktu za účelem jeho dlouhodobého udržení a dalšího rozvoje. Více informací o projektu najdete uvnitř tohoto čísla Bulletinu.

Fondy malých projektů Euroregionu Silesia 2021-2027

Dne 19. října 2023 byly Monitorovacím výborem programu Interreg Česko – Polsko schváleny zastřešující projekty Fondu malých projektů Euroregionu Silesia pro období 2021-2027. Na rozdíl od předchozího programového období se tentokrát jedná o dva samostatné Fondy – Fond pro projekty cestovního ruchu (cíl 2.1) a Fond pro projekty spolupráce institucí a obyvatel (cíl 4.2). Vyhlášení prvních výzev pro oba Fondy se předpokládá na začátku roku 2024. Informace o těchto výzvách a také plánovaných seminářích pro žadatele budou zveřejněny na internetových stránkách www.euroregion-silesia.cz a www.euroregion-silesia.pl. Další podrobnosti najdete uvnitř tohoto čísla.

Změny v orgánech Euroregionu Silesia

V průběhu tohoto roku došlo ke dvěma významným změnám v orgánech české části Euroregionu Silesia. Na Valné hromadě konané v březnu byl do funkce předsedy Euroregionu Silesia – CZ zvolen Pavel Meletzký, náměstek primátora města Opavy. V červnu pak po 23 letech skončila ve funkci tajemnice českého sekretariátu Jana Novotná Galuszková, která odešla do důchodu a nahradil ji její dosavadní zástupce Roman Tománek.

Bulletin Euroregionu Silesia – č. 20/listopad 2023

Vydavatel: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakce: Jana Novotná Galuszková, Daria Kardaczyńska, Agnieszka Zymelka, Justyna Pawula

Adresa redakce: Pekařská 4, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 777611797,

e-mail: info@euroregion-silesia.cz, www.euroregion-silesia.cz

Překlady: Jarosław Radiměský

Fotografie: archiv Euroregionu Silesia, Euroregionu Glacensis, spolku Krajina břidlice z.s., členů Euroregionu Silesia a konečných uživatelů

foto na titulní straně: propagační akce v rámci projektu „Poznej naši Silesianku!“ (grafická úprava: Julia Anna Maluje)

Nakladatel: Mario Boubeniček, Ratibořská 1145/30, 747 05 Opava, Česká republika

Grafická úprava: Pavel Bárta

Tisk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Náklad: 1 000 ks

Evidenční číslo MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Bezplatný výtisk

Fond mikroprojektů 2014-2020 v Euroregionu Silesia

Dne 31. října 2023 byl v Euroregionu Silesia po 8 letech ukončen Fond mikroprojektů, který byl součástí programu Interreg V-A Česká republika – Polsko 2014-2020. Celková alokace z Evropského fondu pro regionální rozvoj určená jak na mikroprojekty, tak na administraci Fondu mikroprojektů činila 7,226 milionů eur. Fond byl zahájen v říjnu 2015, průběžná výzva k předkládání žádostí o dotaci byla vyhlášena v dubnu 2016. V rámci 17 kol příjmu žádostí o dotaci bylo do ledna 2023 předloženo 437 žádostí českých a polských žadatelů. Z tohoto počtu bylo schváleno k financování 366 žádostí s celkovým objemem dotace ve výši 6,866 milionů eur, což je o téměř 17 % více, než činila alokace na mikroprojekty. Schválení vyššího objemu dotace bylo umožněno využitím úspor, které průběžně vznikaly při ukončování projektů nedočerpaním schválené dotace, rezignací některých žadate-

lů na již schválenou dotaci nebo krácením způsobilých výdajů v rámci kontroly závěrečného vyúčtování projektů. Stejně jako v předchozích programových obdobích byl o finanční podporu z Fondu mikroprojektů mezi žadateli velký zájem, bohužel realizaci Fondu negativně ovlivnily mimořádné situace, jakou byla v letech 2020-2022 pandemie COVID-19 a následně situace související s invazí Ruska na Ukrajinu. I s těmito mimořádnými situacemi se však Euroregion Silesia vypořádal se ctí a např. na válečné události zareagoval opakovanou výzvou, v rámci které mohly být také předkládány projektové žádosti zaměřené na řešení výzev spojených s uprchlickou krizí v důsledku války na Ukrajině.

Poznej naši Silesianku!

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

O česko-polské stezce rozhleden a vyhlídkových míst s názvem „Silesianka“ už toho bylo napsáno hodně, a to nejen v našem Bulletinu. Připomeňme si tedy jenom, že stezka vznikla z iniciativy Euroregionu Silesia v průběhu několika let, kdy ve spolupráci s mnoha partnery bylo postupně vybudováno 13 nových rozhleden a vyhlídek na obou stranách hranice, které byly následně propojeny s dalšími 21 již existujícími vyhlídkovými objekty do ojedinělého přeshraničního turistického produktu. Veškeré práce na tvorbě stezky byly dokončeny v loňském roce, kdy byla pilotně ověřena funkčnost vytvořeného turistického produktu a byl spuštěn dlouhodobý věrnostní program zajišťující jeho udržitelnost. Zdálo by se, že nyní již jen stačí sledovat statistiku návštěvnosti jednotlivých objektů a radovat se z kladných reakcí návštěvníků. Avšak každý, kdo někdy realizoval udržitelný projekt s mnoha partnery, navíc v oblasti cestovního ruchu, ví, že tato práce nikdy nekončí. Za účelem dlouhodobého udržení vytvořené stezky „Silesianka“ Euroregion Silesia realizuje od října loňského roku projekt s názvem „**Poznej naši Silesianku! – propagace přeshraniční stezky rozhleden a vyhlídkových míst**“.

Jak napovídá název tohoto projektu, jeho hlavním cílem je **široká propagace stezky „Silesianka“**, to znamená prostřednictvím různorodých propagačních a marketingových aktivit zajistit šíření povědomí o tomto přeshraničním produktu a cílené zviditelnění „Silesianky“ jako značky. Za tímto účelem byla v průběhu roku realizována široká propagační kampaň zahrnující např. placenou reklamu na Facebooku a ve specializovaných časopisech zaměřených na cestovní ruch, propagaci ve formě tramboardů a busboardů, soutěž „Snímej a vyhrať“ či minisoutěž na vytvoření reklamního sloganu stezky Silesianka. S velkým úspěchem se setkala zejména šest propagačních eventů určených především dětem. Pro zástupce médií byly určeny dva press-tripy konané na obou stranách hranice.

Neméně důležitým cílem projektu bylo **vytvoření přeshraniční sítě „Silesianka.net“** jako platformy spolupráce

Hlavními účastníky propagačních akcí byly děti, kterým dělal průvodce živý maskot. Děti měly možnost vyzkoušet si novou outdoorovou hru s názvem „Poznej naši Silesianku!“ a soutěžit o pěkné ceny.

Nedílnou součástí propagace „Silesianka“ byla i kreslená kampaň na Facebooku z dílny polské grafičky Julie Anna Maluje.

Jedním z prvků propagační kampaně byla i pohyblivá reklama prostřednictvím vozidel hromadné dopravy.

subjektů a objektů zapojených do tohoto přeshraničního turistického produktu za účelem jeho dlouhodobého udržení a dalšího rozvoje. V rámci projektu se uskutečnily čtyři workshopy určené jak pro provozovatele rozhleden a vyhlídek začleněných do stezky Silesianka, tak pro turistická informační centra nacházející se v oblasti stezky a další organizace působící v cestovním ruchu (např. Moravian-Silesian Tourism, Śląska Organizacja Turystyczna apod.) s cílem navázání spolupráce s těmito subjekty za účelem další propagace stezky.

K zajištění ochrany „Silesianky“ jako značky byla v rámci projektu provedena na české i polské straně **registrace ochranné známky**, a to jak samotného názvu SILESIA-NKA, tak grafického ztvárnění maskota.

Protože projekt je financován ještě z programu Interreg V-A Česká republika – Polsko 2014-2020, který koncem tohoto roku končí, musí být i projekt do konce prosince ukončen. To však neznamená, že tímto také skončí veškerá práce věnovaná tomuto zajímavému přeshraničnímu produktu. Už v těchto chvílích Euroregion Silesia plánuje co dál a připravuje aktivity, které zajistí nejen dlouhodobou udržitelnost stávající stezky, ale přispějí i k jejímu dalšímu rozšíření.

Putuj, snímej a vyhraj!

Jak se zapojit do věrnostního programu Silesianka

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

V loňském roce Euroregion Silesia spustil věrnostní program v rámci česko-polské stezky rozhleden a vyhlídkových míst s poetickým názvem „Silesianka“. 34 objektů nejrůznějšího charakteru – od malých vyhlídek, přes atypické rozhledny či historické věže až po desítky metrů vysoké rozhledny uprostřed krásné přírody – čeká právě na vás! Odměnou za vaši návštěvu budou nejenom krásné výhledy a zážitky, ale také ceny, které jsou pro vás připraveny.

V rámci věrnostního programu potvrzujete svou návštěvu jednotlivých rozhleden a vyhlídek na stezce „Silesianka“, a to buď klasickou formou razítek, elektronickým způsobem anebo kombinací obou uvedených způsobů. Pro milovníky tradičních razítek je k dispozici tzv. vandruch. Tuto knižičku stejně jako samotný otisk razítka potvrzující návštěvu určitého objektu můžete získat zdarma u provozovatelů jednotlivých objektů, jejichž seznam je uveden na internetových stránkách www.silesianka.eu. Pro potvrzení návštěvy objektu do vandruchu můžete využít také kovové razidlo, které je umístěno na tabulce u každého objektu, a to tak, že je např. pomocí tužky překreslíte („obtisknete“) do pří-

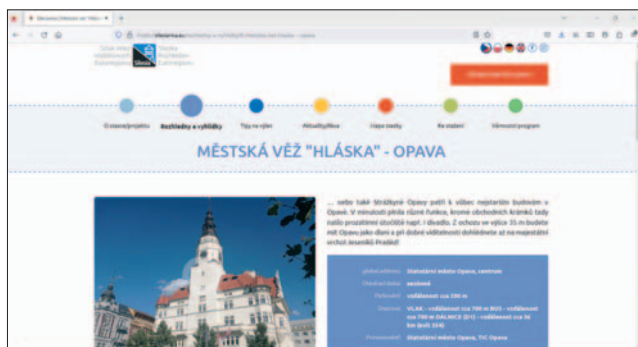
slušného pole ve svém vandruchu. Protože ale tradiční způsob sbírání razítek má svá omezení a současná doba si taky žádá své, byl připraven i elektronický způsob zapojení do věrnostního programu. Pokud se tedy rozhodnete využít tuto formu, při návštěvě kterékoli z rozhleden či vyhlídek stačí načíst z tabulky umístěné na objektu či v jeho blízkosti QR kód, který vás

přesměruje na věrnostní program na internetových stránkách www.silesianka.eu. Po přihlášení (po prvotní jednoduché registraci) je potřeba navštívit záložku „Rozhledny a vyhlídky“ a vybrat dotčený objekt, kde se zobrazí tlačítko pro odemknutí rozhledny/vyhlídky. Pro odemknutí rozhledny je nutné mít povoleno sdílení polohy a nacházet se maximálně do 100 m od objektu.

Za každý navštívený objekt stezky „Silesianka“ získáváte 1 bod. A na jaké ceny se můžete těšit? Pro ty, kterým se podaří navštívit minimálně 9 objektů (6 na české a 3 na polské straně), je připravena pěkná klíčenka s postavičkou Silesianky, za návštěvu 17 objektů (11 českých, 6 polských) získáte pexeso a odměna prvního stupně - společenská desková hra „Putuj společně se Silesiankou“ čeká na ty, kteří navštíví minimálně 30 objektů (20 českých a 10 polských). V letošní turistické sezóně byl věrnostní program ještě rozšířen o časově omezenou soutěž s názvem „Snímej a vyhraj!“. Obdobné soutěže budou připraveny i pro nadcházející sezóny, více se vždy dozvíte na internetových a facebookových stránkách Silesianky.

Opavská věž „Hláska“ je jedním z 34 objektů přeshraniční stezky rozhleden a vyhlídkových míst „Silesianka“. Z jejího ochozu se naskýtají výhledy na centrum města a za dobré viditelnosti i na vrcholky Hrubého Jeseníku s Pradědem a Nížkého Jeseníku – Malý a Velký Roudný.

Do věrnostního programu stezky „Silesianka“ se lze zaregistrovat na internetových stránkách www.silesianka.eu a návštěvu jednotlivých objektů je možné potvrzovat elektronicky prostřednictvím QR kódů umístěných na tabulkách vyznačujících jednotlivé objekty stezky.

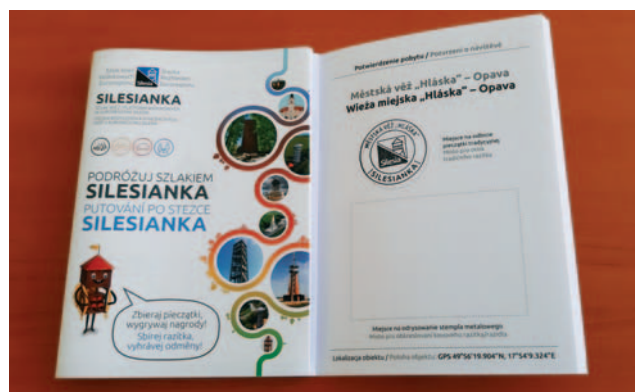
Tak neváhejte, přijedte, zapojte se do našeho věrnostního programu a vyhrajte!

Silesianka

silesianka_plcz

Pro milovníky tradičních razítek je k dispozici tzv. vandruch – knižička pro sbírání razítek potvrzujících návštěvu jednotlivých objektů stezky.

Fondy malých projektů 2021 - 2027

Interreg

Spolufinancováno
Evropskou unií

Česko – Polsko

Stejně jako v předchozích programových obdobích tak i v období 2021 – 2027 jsou nedílnou součástí programu Interreg Česko – Polsko specifické nástroje určené k financování menších přeshraničních projektů – Fondy malých projektů (FMP). Základní pravidla Fondů vycházejí z ustanovení čl. 25 Nařízení Evropského parlamentu

a Rady (EU) č. 2021/1059, dále pro Fondy platí pravidla stanovená pro program Interreg Česko – Polsko a také další specifika popsaná v příslušné dokumentaci platné pro Fondy v jednotlivých euroregionech, které plní funkci jejich Správců.

Na rozdíl od předchozích období, kdy Fond měl podobu společného zastřešujícího projektu dvou partnerů – české a polské strany Euroregionu Silesia a zahrnoval všechna tematická zaměření v jednom, v tomto období bude každá strana Euroregionu spravovat samostatný, tematicky zaměřený Fond, prostřednictvím kterého budou financovat své projekty subjekty z obou stran hranice.

Funkce Správce FMP v Euroregionu Silesia podle tematického zaměření:

<p>Priorita 2 CESTOVNÍ RUCH Cíl 2.1 Lepší přeshraniční využití potenciálu udržitelného cestovního ruchu pro hospodářský rozvoj česko-polského pohraničí</p>	<p>Priorita 4 SPOLUPRÁCE INSTITUCÍ A OBYVATEL Cíl 4.2 Prohloubení přeshraničních vazeb obyvatel a institucí česko-polského příhraničí</p>
<p>Euroregion Silesia – CZ česká strana Euroregionu Silesia adresa sídla: Horní náměstí 382/69, 746 01 Opava adresa kanceláře: Pekařská 106/4, 746 01 Opava e-mail: info@euroregion-silesia.cz www.euroregion-silesia.cz tel. +420 777 611 797 tel. +420 607 772 647</p>	<p>Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry polská strana Euroregionu Silesia ul. Batorego 7 (2. patro, kancelář 1 a 3) 47-400 Racibórz, Polsko e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl tel. +48 32 415 64 94 tel. +48 32 415 30 95</p>

Rozpočet FMP v Euroregionu Silesia – alokace na malé projekty:

Euroregion Silesia	Priorita 2	Priorita 4	CELKEM
Alokace z EFRR na malé projekty	1 987 200 EUR	2 440 000 EUR	4 427 200 EUR

PRIORITA 2 – CESTOVNÍ RUCH

Tato priorita je zaměřena na podporu přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu a kulturního dědictví, jejím cílem je udržitelným způsobem zlepšit využití potenciálu cestovního ruchu pro hospodářský rozvoj pohraničí.

PODPOROVANÉ AKTIVITY:

• Podpora vzniku nových, resp. rozvoj stávajících prvků cestovního ruchu

Podporovány jsou takové prvky cestovního ruchu, jejichž cílem je rozšířit, případně propojit stávající nabídku turistických produktů v daném regionu. Financovány mohou být např. tyto aktivity: oprava, revitalizace nebo zpřístupnění hmotných památek, podpora rozvoje muzeí a expozic, rozvoj sítě cyklostezek, cyklotras, singlтреků, rozvoj sítě vodáckých tras, pěších tras, hipostezek apod., veřejná turistická infrastruktura, nehmotné kulturní dědictví apod.

• Propojování a vytváření produktů cestovního ruchu a jejich propagace

Podporovány jsou takové aktivity, které pomohou upev-

nit povědomí potenciálních návštěvníků o česko-polském pohraničí jako společném turistickém regionu. Financovány mohou být např. tyto aktivity: navrhování a realizace společných koncepčních řešení pro rozvoj, propagaci (s akcentem na moderní a udržitelné formy) a využívání kulturního a přírodního dědictví; propojování a rozvoj stávajících produktů cestovního ruchu (např. vznik společné značky), případně aktivity spojené se vznikem nových přeshraničních produktů.

• Podpora doprovodných aktivit souvisejících s rozvojem cestovního ruchu

Podporovány jsou aktivity související se snahou zmírnit negativní dopady cestovního ruchu nejen pro chráněná území a území v bezprostřední blízkosti chráněných území, ale také pro místní obyvatele žijící v turisticky exponovaných lokalitách. Dále jsou podporovány aktivity zlepšující kvalitu poskytovaných služeb a zvyšující turistickou atraktivitu česko-polského území jako významného turistického regionu. Financovány mohou být aktivity jako např. monitoring návštěvnosti, jazykové a odborné vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu či výměnné stáže pracovníků v cestovním ruchu.

PRIORITA 4 – SPOLUPRÁCE INSTITUCÍ A OBYVATEL (CÍL 4.2)

Cílem této priority je prohlubování přeshraničních vazeb obyvatel a institucí česko-polského pohraničí.

Podporované aktivity:

• Podpora spolupráce institucí

Podporovány jsou aktivity zaměřené na vytváření předpokladů a zvyšování ochoty institucí přeshraničně spolupracovat. Financovány mohou být např. tyto aktivity: síťování institucí, jazykové vzdělávání pracovníků (českého a polského jazyka), sdílení dobré praxe, výměnné stáže pracovníků institucí a jejich příspěvkových organizací.

• Projekty „people to people“

Podporovány jsou aktivity zaměřené na rozvoj spolupráce a společných společenských a kulturních projektů. Jde o aktivity, které zvyšují úroveň vzájemného poznání a porozumění, budují důvěru mezi místními komunitami na obou stranách hranice a přispívají k sociální a občanské soudržnosti přeshraničního regionu. Financovány mohou být jak projekty zahrnující aktivity pro úzkou cílovou skupinu (např. sportovní aktivity, tábory a výměnné pobyty, konference a workshopy, poznávací/turistické zájezdy, výlety, exkurze, výukové a vzdělávací akce), tak pro širokou veřejnost (např. festivaly a koncerty, trhy a jarmarky, dožínky, veřejné slavnosti, sportovní aktivity masového charakteru bez nutnosti registrace).

Odlišnosti Fondů malých projektů 2021 – 2027 od předchozího období:

- Mohou být pouze dva typy projektů: s vedoucím partnerem a samostatně realizované.
- Dotace z EFRR ve FMP činí max. 80 %.
- Max. výše dotace z EFRR v prioritě 2 pro projekty s vedoucím partnerem činí 80 000 EUR, pro samostatně realizované projekty 40 000 EUR.
- Minimální výše dotace z EFRR v prioritě 2 činí 2 000 EUR pro samostatně realizované projekty, pro projekty s vedoucím partnerem je to 2 000 EUR pro každého z partnerů. (U jednotlivých výzev může Správce FMP nastavit i nižší limit.)
- Max. výše dotace z EFRR v prioritě 4 pro projekty s vedoucím partnerem činí 60 000 EUR, pro samostatně realizované projekty 30 000 EUR.
- Minimální výše dotace z EFRR v prioritě 4 činí 1000 EUR.
- Projekty v rámci FMP musí využívat zjednodušené metody financování.
- Žádost o podporu z FMP se předkládá prostřednictvím speciální (zjednodušené) aplikace, která je k dispozici na <http://fmp.cz-pl.eu>.

První výzvy k předkládání žádostí do FMP v Euroregionu Silesia budou vyhlášeny v průběhu 1. čtvrtletí 2024.

V rámci projektu „Poznej naši Silesianku! – propagace přeshraniční stezky rozhleden a vyhlídkových míst“, o kterém píšeme v tomto čísle našeho Bulletinu, Euroregion Silesia realizoval mj. několik workshopů zaměřených na síťování subjektů zapojených do přeshraničního turistického produktu „Silesianka“. Tyto workshopy mohou být inspirací pro ty, kteří by chtěli realizovat obdobné aktivity v rámci nového Fondu malých projektů v Euroregionu Silesia.

Česko-polská hřebenovka

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

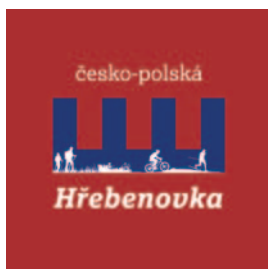
EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Od Jizerských hor až po Jeseníky, přes hranice čtyř krajů a dvou států, vede již od počátku 20. století trasa Hřebenovky. Situována je do česko-polského pohraničí, kde se nachází nejvýznamnější přírodní bohatství celého příhraničí, jako jsou horské masivy Krkonoš, Broumova, Sovích hor, Bystřických hor, Orlických hor, Jeseníků apod. V letech 2019 až 2022 došlo nejen k novému vyznačení této trasy, ale také k vybudování nových turistických cílů v podobě rozhleden a vyhlídek. Na české straně tak vyrostly nové věže ve Vysoké Srbské, na vrchu Šibeník v Novém Hrádku, na Feistově kopci v Olešnici v Orlických horách a na Velké Deštné v Deštném v Orlických horách. Hned za polskou hranicí se ale mohou také pochlubit pěti rozhlednami, konkrétně na Czerńcu u Gminy Międzyzlesie, na Jagodnej u Gminy Bystrzyca Kłodzka, na Kłodzkiej górze u Kłodzka, na Orlicy/Vrchmezi u Gminy Duszniki-Zdrój a na Włodzickiej górze u obce Świerki, a jednou vyhlídkou nad Zalewem u Gminy Radków. Rozhledny byly doplněny další infrastrukturou v podobě dvou informačních center v Neratově a Novém Hrádku, dvou parkovišť v Nové Rudě a Novém Hrádku a zrekonstruované pěší trasy v Nové Rudě. Obě země pak byly propojeny mostem, který spojuje český a polský břeh řeky Divoká Orlice v Neratově.

Některé z investic se pyšní i řadou ocenění. V čele jsou rozhledny na Velké Deštné a na Šibeníku. První jmenova-

ná získala titul Rozhledna roku 2019, Stavba roku Královéhradeckého kraje 2019 a cenu Agentury ochrany přírody a krajiny v rámci České ceny za architekturu. Rozhledna u Nového Hrádku je držitelem českého rekordu pro první rozhlednu z přestavěné větrné elektrárny, získala 3. místo v anketě Rozhledna roku 2020, cenu Skupiny ČEZ ve Stavbě roku 2021, cenu MMR v České ceně za architekturu a řadu dalších.

Že jste na správné trase, poznáte snadno díky logu hřebenovky na ukazatelích, tedy modrému hřebeni v červeném poli nebo zeleném poli. Toto nové značení realizovaly kraje Liberecký, Královéhradecký, Pardubický a Olomoucký na české straně a Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej na polské straně. Chcete-li z pohodlí domova poznat kudy trasa Hřebenovky vede a naplánovat si s ní spojené zajímavé cíle, využijte webové stránky projektu www.hrebenovka.cz nebo mobilní aplikaci Česko-polski Szlak Grzbietowy. Česko-polská Hřebenovka, na jejíž realizaci se podílelo celkem 18 partnerů s rozpočtem celkem 3 481 346 euro, je jedním ze strategických projektů Euroregionu Glacensis, který působí na česko-polské hranici již 25 let. Součástí projektu byla také marketingová kampaň zahrnující vydání letáků, map, propagačních spotů, virtuálních prohlídek, e-pohlednic, článků a realizaci doprovodných akcí pro veřejnost a novináře.

Rozhledna na vrchu Šibeník u Nového Hrádku je držitelem českého rekordu pro první rozhlednu z přestavěné větrné elektrárny. Foto: David Stejskal

Rozhledna na Jagodnej u Gminy Bystrzyca Kłodzka.

Rozhledna na Czerńcu u Gminy Międzyzlesie.

Most v Neratově, který spojuje český a polský břeh řeky Divoká Orlice.

Parkoviště pro turistická vozidla v Mszanie

V rámci regionu se jedná o jedinečný turistický produkt obce Mszana, který se nachází se na ul. Tuskerka, kilometr od sjezdu z dálnice A1 (uzel Mszana). Vede k němu speciální dopravní značení.

Turisté cestující v obytných vozech zde najdou pohodlné, dobře osvětlené parkoviště s přístupem k elektrické přípojce a pohodlný altán. Mohou se zde ubytovat na jednu nebo více nocí zdarma a především bezpečně.

Parkoviště se nachází v samém centru obce. Je určeno pro několik aut i karavanů. Pro turisty z Polska i z Evropy je to první a poslední parkoviště svého druhu při vjezdu

do země nebo výjezdu z ní po dálnici A1. Hned vedle něj se nachází pekárna, o 100 metrů dál je velká prodejna potravin s kavárnou, multifunkční budova, kde sídlí obecní úřad, pošta, bankomat a zdravotní středisko. V blízkosti se nachází také Park aktivního odpočinku, historický kostel, hřbitov s hroby slezských povstalců a hrobem obětí pochodu smrti a u obecního úřadu jsou turistickou atrakcí hodiny ukazující směr do partnerských obcí s vitrínou, ze které si každý turista může vzít cyklomapy a informace o obci. Hodiny jsou stylizovány do podoby důlní věže, čímž odkazují na hornickou historii obce.

Národní geopark Krajina břidlice

Území národního geoparku Krajina břidlice se téměř shoduje s geomorfologickým celkem Nízký Jeseník. V geologických mapách se oblast zvaná Krajina břidlice objevuje zpravidla jako šedivá plocha označující horninové vrstvy moravskoslezského kulmu. Ve skutečnosti se jedná o krajinu barevnou, malebnou a rozmanitou. Zelené pastviny, hluboká údolí, řeky, potoky a lesy střídají stříbrné haldy břidlic a výběžky skal. Jezírka vzniklá ze zatopených lomů ukrývají nesčetné druhy vodních živočichů.

V historii prošla Krajina břidlice překotným vývojem. Na pozvání českých panovníků byla oblast od 13. století osídlována německými kolonisty, krajinu zúrodnili, věnovali se zemědělství a po dobu několika staletí také těžili břidlici, která zdobila střechy a štíty domů nejen v Česku, ale také v Polsku, Rakousku a dalších státech. Po 2. světové válce byli Němci vysídleni do Německa a přistěhovali se noví obyvatelé. Břidlici na střechách nahradily nové materiály a na rozsáhlou hornickou historii se pozvolna zapomnělo. Zvláštnost dnešní krajiny se ukrývá v podzemí, tajuplných vstupech do starých štol a mohutných haldách odpadní břidlice. Torza kamenných hornických domků jen podtrhují krásu krajiny a připomínají namáhavou práci lidí žijících zde po dobu několika staletí.

Z reliéfu krajiny nenápadně vystupuje několik poklidných vrcholů sopek v oblasti Bruntálska. Sopky, lávové proudy, sopečné pumy a pozoruhodné stěny tuftových lomů zaujímají své místo v úzkém pásu táhnoucím se od severu k jihu v západní části Krajiny břidlice.

To vše jsou hodnoty, které národní geopark Krajina břidlice propaguje a připomíná. Posláním geoparku je rozvíjet vzdělávací, osvětové a turistické aktivity, které vedou k po-

znání geologického dědictví. Aktivity geoparku napomáhají rozvoji místní ekonomiky a upozorňují na jedinečnost této oblasti. Příkladem nám může být projekt „GEOateliér: česko-polská spolupráce na propagaci geologicky významných lokalit Slezska“, v rámci kterého geopark Krajina břidlice spolupracoval s polským geoparkem Hora sv. Anny. Byla vytvořena společná výstava velkoplošných tisků, publikace a další výstupy propagující geologické hodnoty česko-polského pohraničí.

Lidé žijící v Krajině břidlice se rozhodli na mnohaletou historii těžby břidlice navázat a snaží se zachránit všechny hornické pozůstatky. Turisté mohou načerpat informace v Muzeu břidlice v Budišově nad Budišovkou, Imagináriu břidlice, projít se hornickou krajinou protkanou sítí naučných stezek a podzemí navštívit ve Flascharově dole či Raabově štolě. Těšíme se na Vaši návštěvu!

Mgr. Alena Zemanová

Krajina břidlice, z.s., www.krajinabridlice.cz

Chodba Flascharova dolu v lokalitě Nový Svět u Oder. Foto: Marek Audy

Muzeum břidlice v Budišově nad Budišovkou.

Historické nádraží úzkorozchodné železnice v Rudách

Historické nádraží úzkorozchodné železnice v Rudách by měli navštívit všichni, kteří se zajímají o historické dopravní prostředky. Ne bezdůvodně je jednou z největších atrakcí Stezky technických památek Slezského vojvodství. Úzkorozchodná železnice v Rudách je pozůstatkem železniční tratě Gliwice - Racibórz, která byla postavena před více než 100 lety. Toto spojení sloužilo k přepravě zboží a osob. Dnes si to lze jen těžko představit, ale byly roky, kdy po této trase ročně cestovalo více než milion cestujících, nepočítaje v tom nákladní přepravu. Provoz na železnici byl ukončen v roce 1991 a od té doby železnice chátrala. Naštěstí se v Rudách našli nadšenci, kteří se rozhodli zachovat alespoň část této historické železnice.

Současní návštěvníci Rud si mohou prohlédnout mimo jiné nádražní budovu, tříkolejné lokomotivní depo, vodárenskou věž, kolejový triangl, železniční muzeum, slezskou jizbu, stále činnou kovárnu a také různé lokomotivy a asi desítku historických vagónů. Od roku 2022 je ve vozovém depu multimediální stezka, která návštěvníky seznamuje s historií železnice, provozem kotle parní lokomotivy a díky 3D brýlím se mohou cítit jako strojvedoucí parní lokomotivy. Největším lákadlem je však projížďka v historických železničních vagónech na dvou malebných trasách. První z nich mezi stanicemi Rudy – Rybnik Stodoły – Rudy trvá asi 30 minut. Druhá trasa do obce Stanica a zpět trvá přibližně 40 minut. Každý ná-

vštěvník také ocení velmi milý a k dětem vstřícný personál. Kromě jízdy vlakem si návštěvníci mohou vyzkoušet i řízení ruční drezíny.

Objekt je ve vlastnictví obce Kuźnia Raciborska a spravuje ho Obecní turistické a propagační středisko v Rudách. Železnice je v provozu v sezóně, zatímco nádraží v Rudách je pro veřejnost otevřeno celoročně. Kromě atrakcí spojených se železnicí je zde také lanový park pro děti a občerstvení. Pro organizované skupiny je k dispozici i další atraktivní nabídka. Podrobné a aktuální informace lze získat na webových stránkách www.kolejkarudy.pl.

